

Ziua universală a drepturilor copilului: cum (nu) a respectat statul român prevederile referitoare la educație din Convenția ONU

București, 20 noiembrie 2014. Astăzi se împlinesc **25 de ani de la adoptarea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului**, prima lege internațională care a stipulat că toți copiii au drepturi speciale, inclusiv dreptul la educație, cu respectarea principiului nondiscriminării și egalității de șanse. România a fost printre primele state care au ratificat Convenția, la 28 septembrie 1990. **Măsura în care guvernele care s-au succedat au pus în aplicare prevederile acesteia este, însă, cel puțin îndoielnică.**

Punctual:

- toate statele semnatare au obligația de a depune, odată la cinci ani, un raport privind stadiul implementării Convenției, în funcție de care Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului să poată analiza coerent evoluția modului în care drepturile copilului și protecția copilului sunt respectate de către aceste state. În baza acestui mecanism de monitorizare periodică, situația drepturilor copilului în România a fost analizată doar de trei ori până în prezent – în 1994, 2003 și 2009. Ultimul raport a fost trimis în acest an și va fi analizat, cel mai probabil, în 2015.

- în cadrul raportării din 2009, România anunța intenția de a crește bugetul educației la 6% din PIB, iar în 2011, aceasta devenea articol de lege (art. 8 din Legea Educației Naționale 1/2011: „pentru finanțarea educației naționale se alocă anual din bugetul de stat și din bugetele autorităților publice locale minimum 6% din produsul intern brut al anului respectiv”).

Iată evoluția bugetului educației în realitate, din 2009 și până acum:

Anul	2009	2010	2011	2012	2013	2014
% din PIB	4,24	3,53	4,13	3,5	3,6	3,7

Cu alte cuvinte, **asumarea privind 6% pentru educație nu a fost respectată nici măcar o dată.** Cum a fost posibilă încălcarea unei legi, în formă continuată, chiar de către stat? Previzibil: an de an, Guvernul a emis ordonanțe de urgență pentru amânarea punerii în aplicare a prevederii privind alocarea bugetară de 6%, motivând lipsa resurselor financiare necesare.

- Convenția prevede explicit că statul este dator să asigure gratuitatea și obligativitatea cel puțin a învățământului primar, dar și să ia măsuri care să sprijine accesul la învățământ secundar general sau profesional (prin asigurarea gratuității acestui ciclu de studiu sau acordarea de ajutor financiar în caz de nevoie). În paralel, în cadrul analizei din 2009, Comitetul observa că, **deși învățământul**

obligatoriu este gratuit, educația implică o serie de costuri importante suportate de familii. De aceea, Comitetul a cerut în mod expres României să „se asigure că învățământul primar este gratuit și obligatoriu pentru toți copiii, în speță prin eliminarea costurilor ascunse” și să investească resurse suplimentare pentru a garanta dreptul tuturor copiilor la o educație cu adevărat incluzivă. Potrivit unei cercetări¹ efectuate de organizația noastră, suma anuală necesară pentru susținerea unui copil la școală era, la nivelul anului 2010, de 350 de euro. Studiul a mai arătat că pentru acoperirea cheltuielilor ce țin de educația unui copil, exceptând plata personalului din învățământ, părinții sunt nevoiți să aloce încă o dată și jumătate suma alocată de statul român aceluși copil. Astfel, deși în teorie învățământul este gratuit, costurile generate de aspecte indirecte, precum achiziția de rechizite, manuale sau uniforme sau achitarea fondului clasei, a taxelor de înscriere la concursuri școlare, se pot dovedi, pentru părinții din mediile defavorizate, o povară prea mare.

- Urmare a aceleiași raportări, din 2009, reprezentanții ONU atrăgeau atenția asupra creșterii abandonului: anual, **2,65% din totalul elevilor din clasele 1-12 părăsesc sistemul de învățământ**². Alții nu ajung niciodată pe băncile școlii: potrivit unei analize³ realizate de organizația noastră la începutul acestui an, în 2012 existau 260.524 de copii cu vârsta între 7-17 ani (inclusiv) necuprinși în sistemul de educație, reprezentând 11% din totalul populației din această categorie de vârstă.

- Un alt motiv de îngrijorare o reprezenta, în cadrul raportării din 2009, rata scăzută de înscriere școlară a copiilor romi. Participarea la educație a copiilor romi este de aproape două ori mai scăzută decât a celorlalți copii. În momentul de față, participarea la educație a copiilor romi este de aproape două ori mai scăzută decât a celorlalți copii (37% față de 63%)⁴.

„În prezent, dreptul copilului la educație în România este grav afectat de o serie de probleme cronicizate. În primul rând, subfinanțarea sistemului de învățământ, ce dă României prestigiul de a fi statul care alocă cea mai mică sumă per elev din Uniunea Europeană. Apoi, în ciuda prevederilor legale și recomandărilor Comitetului ONU, familiile sunt nevoite să contribuie cu sume importante pentru educația copiilor lor. Discrepanțele mari dintre mediul rural și urban, remarcate atât în 2003, cât și în 2009 de Comitetul ONU, se păstrează și în prezent, iar educația incluzivă și asigurarea șanselor egale la educație pentru copiii cu dizabilități rămâne un deziderat departe de a fi atins”, remarcă **Gabriela Alexandrescu, Președintele Executiv al Organizației Salvați Copiii.**

De aproape 25 de ani, Salvați Copiii depune eforturi consistente pentru integrarea copiilor din medii dezavantajate în sistemul de învățământ, având în vedere diverse grupuri-țintă și intervenind în funcție de nevoile fiecărei categorii în parte:

¹ Organizația Salvați Copiii, Învățământul gratuit costă – Cercetare cu privire la ”costurile ascunse” din educație, București, 2010.

² INS, date prelucrate pentru anul 2011

³ Organizația Salvați Copiii, Cercetare privind implementarea programului A doua șansă, București, 2014

⁴ Comisia Europeană, „Educația și îngrijirea copiilor preșcolari”, iulie 2014

- 1. Integrare/reintegrare școlară: Programul „A Doua Șansă”** dezvoltat de Salvați Copiii și derulat de Ministerul Educației Naționale se adresează copiilor care nu au fost niciodată înscriși în sistemul de învățământ și celor care au abandonat școala și au depășit vârsta de școlarizare, prin oferirea de servicii educaționale și sociale pentru copii și familii. În 2013, **86%** dintre copiii care au susținut examene la finalul anului școlar au promovat, înregistrând progrese față de situația inițială.
- 2. Prevenirea abandonului școlar: Programul „Școală după Școală”** se adresează copiilor care se află în risc de abandon școlar, fie din cauza rezultatelor slabe, fie din cauza situației financiare extrem de precare. **90%** dintre copiii integrați în program au promovat anul școlar 2012-2013, iar pentru **77%** dintre copii s-au evidențiat progrese școlare vizibile față de momentul includerii în program.
- 3.** În cadrul celor **16 centre** de tip „Școală după școală” înființate în întreaga țară este derulat și programul **„Creștem Împreună”**, menit să diminueze impactul negativ asociat migrației părinților asupra copiilor rămași singuri acasă. În 2013, **70%** din copii și-au îmbunătățit performanțele școlare, iar dintre aceștia, peste **46%** au luat premii.

Principalul motor de finanțare a programelor noastre educaționale dedicate acestor copii defavorizați este **Festivalul Brazilor de Crăciun** - prin intermediul celor 13 ediții de până acum, Organizația Salvați Copiii a reușit strângerea a circa 3 milioane de euro, utilizați pentru asistarea a peste 20.000 de beneficiari. Evenimentul este, în general, dedicat persoanelor juridice și oamenilor de afaceri. În general, însă, oricine poate susține demersurile noastre de normalizare a sistemului de învățământ, prin integrarea copiilor care sunt ținuti astăzi departe de băncile școlii. Donațiile se pot face atât pe site-ul www.salvaticopiii.ro, cât și pe www.festivalulbrazilor.ro.

Salvați Copiii România este o organizație neguvernamentală activă în domeniul promovării drepturilor copilului din 1990. În cei 24 de ani activitate, peste un milion de copii au beneficiat de programele organizației. Membră a celei mai mari ONG globale, independente, de promovare a drepturilor copiilor, Save the Children International, organizația consideră că toți copiii, indiferent de rasă, religie sau proveniență socială, trebuie să beneficieze de aceleași drepturi. Salvați Copiii este implicată în diferite proiecte de educație, protecție socială și advocacy pentru copiii aflați în familii sărace, copiii victimă a violenței, copiii străzii, copiii refugiați etc., lucrând pentru îmbunătățirea vieții lor de zi cu zi. Salvați Copiii își utilizează experiența globală pentru a obține din partea organismelor guvernamentale decizii și inițiative de pe urma cărora să beneficieze toți copiii.

Pentru informații suplimentare:

Mirona Hrițcu

Coordonator comunicare

Tel. 0741.040.951

mirona.hritcu@salvaticopiii.ro